

A termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás köréből

Deszpoth László

A tsz erdész gondjai

Az erdészet nem fő termelési ága a termelőszövetkezeteknek, és a tsz-erdők nagyrészt rontott jellegűek. Főként ez a körülmény határozza meg a tsz-erdész gondjait.

A tsz-ben az erdésznek a munkákat a mezőgazdaság gépi kapacitásával kell végrehajtani. Igazodnia kell a munkaerő-adottsághoz. Így sokszor háttérbe szorul. A speciális erdőgazdasági gépek egy tsz-nek túl drágák, ezeket képtelen megvásárolni.

A tsz-ben az agrárszakemberek a tárgyi gazdasági évnek, mi erdészek pedig az utókornak dolgoznak. Nyereségrészesedést, prémiumot a jelen gazdasági év eredménye alapján fizetnek. Nem könnyű feladat a mai munkaerő-helyzetben az erdésznek rentábilis eredményt felmutatni. A tsz-ben dolgozó erdésznek minden tudására szükség van, fáradságot nem ismervé kell dolgozni, mert az agrárszakemberek között tekintélyt és megbecsülést kap, ha eredményesen dolgozik, sikertelenségével az erdészet tekintélyét veszélyezteti.

A tsz-erdész szakmailag elkülönülten dolgozik. Valami szervezeti egységbe kellene, hogy tartozzon. Egymást segítve biztos több eredményt tudnánk felmutatni. A tsz-tulajdonba került közbirtokossági erdők esetében üzemegységrendszerben dolgoznak az erdészek. Itt is van probléma, de közösen könnyebben oldják meg a feladatokat. Sokkal nehezebb 2—300 ha területen egy erdésznek dolgozni. Ezek a területek sok-sok kis apró erdőségekből tevődnek össze. Egyedül nagyon nehéz az üzemtervi feladatoknak és a tsz érdekeinek megfelelően erdőgazdálkodni. Már az is segítség volna, ha járásonként egy közös műszaki irodát létesítenénk, melynek egy tapasztalt erdőmérnök lehetne a vezetője, aki el tudná végezni a tervezést, megvalósulási térképeket készítené, koordinálná a fahasználatokat, és esetleg értesítést tudna adni, hogy hol, melyik tsz rendelkezik fölös gépi energiával, vagy fölösleges szaporítóanyaggal. Tudná azt is, hogy kinek mire van szüksége. Ha ez a szervezet létrejönne, a járásban dolgozó, 10—15 erdész havonként meghatározott napon értekezhetne, és máris tájékozódhatnak egymás problémáiról.

A tsz-ek összevonásával járásonként már komolyabb erdőgazdasági szerv is létre jöhet, hasonlóan az erdőgazdasági erdészetekhez.

A kis erdőrészek velejárója a kevés famennyiség. Ennek a szállítása a m³-re eső költséget emeli. Több esetben nem kifizetődő a távolsági értékesítés. Gazdaságosabbnak látszik a helybeli értékesítés, hasznosítás. Tulajdonképpen, hogy a fontosabb választékok bekerüljenek a népgazdaság fafelhasználási vertikumába, valami módon felárat kellene fizetni a tsz-ek részére.

Fafeldolgozást járásonként érdemes végezni a folyamatos termelés érdekében. Olyan tsz-ben, ahol a fahasználat alig 1000 m³ évenként, e fafeldolgozást és üzem fenntartani nem gazdaságos, de járásonként már igen. Így remélhető, hogy elég komoly famennyiség kerül be a népgazdaságunk vérkeringésébe.

Előny a szervezett erdőgazdaságban dolgozó erdészekkel szemben az, hogy módjában van a kísérletezés, pl. a csemetetermelés területén. Saját gyakorlatomban 1 kg szűrkenyár magból, ami átlag 2,3 millió darab magot tartalmaz, 90%-os csíráképességgel, hagyományosan kb. 1% a fölnevelt csemete. Ezzel nem lehetünk elégedettek. Van mit keresni e téren.

Természetjárók alföldi termelőszövetkezet erdejében

A nagykovácsi Elektromos S. C. és Kinizsi S. C. természetjáró szakosztályai a Nagykovácsi Tsz Erdőgazdaság védnökségével a TszEg területén március 23-án természetbarát parkot és turista pihenőt avattak. Az avatóünnepség jelszava „ültess fát a 30. évfordulóra” volt, amelyet szellemében a megye és város társadalmi szervei, üzemei, a szovjet helyőrség és a különböző megyei természetjáró szakosztályok egy-egy sorfát ültettek el. A pihenőhelyen a rendező szervek több padot, asztalt és tűzrakó helyet létesítettek.

A faültetéssel együtt kis ünnepség keretében felavatták a parkot és pihenőt, amelyet a TszMg átadott szocialista megőrzésre a természetjáróknak. A hozzászólók örömmel üdvözölték, hogy az Alföld eddig a mozgalom számára ismeretlen területei is bekapcsolódnak az országos turistahálózatba, és jellegzetes tájai tovább gazdagítják a túrák, kirándulások lehetőségeit. Megígérték, hogy túráik során évente rendszeresen felkeresik a pihenőt és környezetét és ezt fokozatosan továbbfejlesztik.

Külön örülünk annak, hogy a fenti rendezvényre — amelyen megyénken kívüli turisták is részt vettek — termelőszövetkezeti erdőben került sor és ezzel az alföldi erdők jellegzetes szépségének híre mellett, megyénk termelőszövetkezeti erdőgazdálkodásának híre is tovább gyarapszik.

Csomor Nán or

Csemetetermelés, magbegyűjtés a Börzsönyben

Örömmel vesszük tudomásul, hogy az egymilliomodik hektár új erdőről beszélhetünk a felszabadulás óta. A nagyüzemi mezőgazdálkodás megteremtette azt a lehetőséget, hogy az alacsonyabb termőképességű, mezőgazdasági területeket erdőgazdasági művelésre adják át a termelőszövetkezetek anélkül, hogy a terméseredményeik csökkennének.

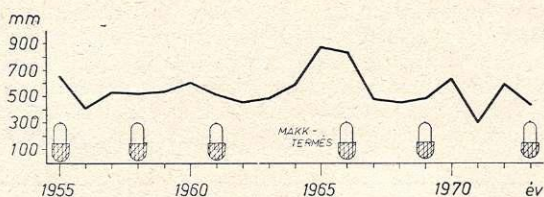
A termelőszövetkezeteknek nagy része megértette a fásítások szükségességét, de vannak olyan termelőszövetkezetek is, melyek a fásítási akcióban nem kívántak részt venni és még mindig úgy nyilatkoznak, hogy a fásor, pászta és az erdő telepítése akadály a mezőgazdasági területek művelésének. Nem akarnak tudomást venni a fásítások jelentőségéről és arról sem, hogy az erdő milyen jövedelmet biztosít azokon a területeken, ahol a mezőgazdasági terményekből csak minimális jövedelmet tudnának elérni.

Nincsenek tekintettel a manapság mindinkább előre törő, környezetvédelmi intézkedések előmozdítására. Nem értékelik az erdész szakemberek törekvéseit, nem segítik megfelelő hatékonysággal, magukra hagyják a nagy fásítási törekvéseiben, nem adnak művelő gépeket az erdész rendelkezésére.

Ahhoz, hogy mindezeket a területeket megfelelő fajjal betelepítsük, elő kell állítanunk a megfelelő fajajú és mennyiségű csemetét. A termelőszövetkezetek nem rendelkeznek csemetekerttel, így a csemetét fel kell vásárolni, ha erdősíteni akarnak, de ez nem mindig sikerül, vagy ha mégis, az anyag nem minden esetben megfelelő. Azért csemetekertet kell létesíteni, megfelelő helyen, hogy a csemetét biztosítani tudja megfelelő időben és mennyiségben. Támogatni kellene azt a termelőszövetkezetet, amelyik csemetetermelésre hajlandóságot mutat, az erdőfenntartási járulék felszabadításával.

Tölgy és cser makktermés nem minden évben van, leginkább 5—6 évenként, hogya előző ősssel a csapadék bőséges, tavasszal nincsenek késői fagyok és

nyáron aszály. Ha ezek a tényezők megvannak, úgy időszakos makktermésre lehet számítani. Az elmúlt húsz évben hat makktermés volt, melyből három nagy és három szórványos. A grafikon mutatja a csapadékot és a makktermést az elmúlt 20 év alatt Peröcsény község területén. Nagy makktermés esetén 300—500 q makkot tudunk gyűjteni területünkön. Amennyiben a makktermés jó, úgy sok helyütt felszámolhatók lesznek az erdősítési hátralékok és kötelezettségek.

Telegdy Pál:

Tapasztalatok az ERTI mélyművelő gépről

Gazdaságunk ez év tavaszán vásárolta meg az ERTI Danszky—Szecska tervezésű, mélyművelő gépének két lazítókéses változatát. Tavaszi erdősítéseink talajelőkészítését ezzel a géppel végeztük el, az ennek során szerzett tapasztalatokról szeretnék beszámolni. A gép tuskózott és tuskózatlan terület talajelőkészítésében egyaránt jól alkalmazható, az utóbbi esetben azonban, főleg sarjerdők esetében, gondosan elvégzett fakitermelés és 5 cm-nél nem magasabb tuskók az előfeltétel. Gazdaságunkban a talajelőkészítésre tuskózás és tolólapozás után került sor.

Az erőgép D4K—B traktor volt, számára a mélyművelővel végzett munka nem jelentett megerőltetést, az üzemi hőfok a 80 °C-ot alig érte el 4—5 km/ó vontatási sebesség mellett. A gép 60—80 cm mély, 100—120 cm széles pásztákban végzett igen jó minőségű lazítást. A pásztákat 250 cm-es sortávolsággal készítettk el, ezzel 1 ha talajelőkészítése 450—500 Ft költséget igényelt, szemben a mélyforgatás 3000—3200 Ft/ha-os költségével, így a mélyművelő beszerzési ára már 20 ha-os felújítás esetén is megtérül. Egy hektár ilyen előkészítésre 2 műszakóra szükséges.

A mélyművelő után a pásztákban XT-tárcsával, MTZ erőgéppel felszíni el-munkálást végeztünk, aminek eredményeként a sorközökből csak mintegy 50 cm-es sáv maradt műveletlenül, miközben igen egyenletes felszínű, ültetésre előkészített területet nyertünk.

A pásztás mélyművelés gazdaságosságán és gyorsaságán kívül ültetéskor az alábbi előnyös feltételeket nyújtja: az ültetést ERTI—Kapos ültetőgép, egysoros gépként alkalmazott változatával el lehet végezni. A forgatott felújítási területekkel szemben az ültetés — mivel átvágtatlan gyökérdarabok nem állnak a gép útjába —, rendkívül egyenletesen, a gép által elérhető, teljes ültetési mélységgel végezhető el. Ugyanakkor a tárcsák tömörítő hatása is sokkal jobban érvényesül, mint forgatott területen. További előnyök: a lazító hatás egyenletesen és folyamatosan megy át a műveletlen talajba, így nem alakulhat ki a viszonylag tömör barázdafal és barázdafenek, ami a gyökérszét növekedése szempontjából igen kedvező. Nem fordul elő a mélyforgatásnál oly gyakori talajkiszáradás. Nem kerül felszínre — és így nem bomlik el — az esetleges elteme-

tett humuszréteg, ugyanakkor az esetlegesen előforduló homokkőpad, vagy mészkőpad áttörésre kerül. Nem kerülhet sor homokfúvásra sem.

Összefoglalva: a nyilvánvaló gazdasági előnyökön felül, a műmélvelő gép olyan előnyöket is biztosítani képes, amely igen kedvezően befolyásolja az elültetett csemetek fejlődését, csökkenti a pótlások mértékét és elősegíti a mielőbbi befejezettség időpontját, ami további anyagi előnyöket rejt magában.

Új segédeszköz az erdőrendezésben — címmel jelent meg az *Allgemeine Forstzeitung* 1976. júniusi 6. száma. A vendégszerkesztő *Othmar Griess*, az osztrák erdőrendezési szakbizottság vezetője. Az általa írt bevezetőből kitűnik, hogy az Osztrák Erdészeti Egyesület szakbizottságai és munkacsoportjai összekötő szerepet kívánnak betölteni a tudomány és a gyakorlat között. Ezért rendezték meg 1976. áprilisában azt a közös szemináriumot, amelynek témája „Az orthofoto — egy új térkép típus alapja” — volt. Ennek a dokumentációját adja közre a lap 1976. júniusi 6. száma. A tartalomról érdemes kiemelni Dr. Waldhäusl: „A légifényképtől az orthofotóig”, Dr. H. Güde: „Az orthofoto mint új alap az erdőrendezésben”, O. Griess: „Az erdőészeti fototérkép”, című tanulmányait. A téma hazai helyzetének értékeléséhez a két utóbbi tanulmány nyújtja a legtöbb szempontot.

A térkép az erdőrendezés legfontosabb tervezési eszköze, amely többek között nemcsak arra szolgál, hogy mennyi fát kell kitermelni, hanem arra is, hogy hol lehet fahasználatot tervezni. Hagyományos módon való megszerkesztése túl sok munkát igényel. Nagy előrelépést ígér a téren az orthofotók hasznosítása. Az orthofoto térkép számos olyan részletet ábrázol, amelyet a légifelvétel átfog. Felülről nem minden részlet látható. Ide tartoznak a határkövek, amelyeket az orthofotóba utólag jelölnek be. A 20 m-es szintkülönbségű rétegvonalak elősegítik az utak nyomvonalainak kijelölését és hozzájárulnak az erdőtérképen a táj helyzetének áttekintéséhez. Ezeket helyesebb, ha külön fóliára rajzolják és használhatók az orthofotó fölé helyezik. 50 éves kortól a légifotón a kort már nem lehet jól meghatározni ezért a korosztályok határát külön fel kell hordani. A munka során jelentkező eltérések kiegyenlítése, az egyes tereprészeket helyes ábrázolása igazolja, hogy az ábrázoló geometriának nemcsak a geodéziában és a fotogrammetriában van felbecsülhetetlen haszna, hanem majdnem valamennyi technikai probléma megoldásában. Ennek a tantárgynak az osztrák „Alma mater viridis” előadási programjából való törlése sajnálatos. Ismételtén oktatni kellene.

1974-től lehetővé vált, hogy az NSZK-ban légifénykép-párokból orthofotókat készítenek és bevezessék ezt a segédeszközt az osztrák erdőgazdaságba is. Erdőrendezési elterjesztésében a szakember kérdések jelentős szerepet játszanak. Az új üzemtervezési munkák és revíziók során a régi térképek miatt számtalan mérési feladatot teszi drágává az üzemtervezést. Ma már nem áll rendelkezésre a szükséges segédanyag sem. Az első kiút ebből a légi fényképek hasznosítása.

Az orthofoto bevezetésének kezdő feladata az erdőrendezési munkák menetébe való beillesztés és a megfelelő sokszorosítás módszerének kialakítása volt. A legfontosabb a munka különösen jó előkészítése.

A becslés során a becselőnek skiccet nem kell készítenie, hanem egyenesen a kész alaptérképpel kezdheti a munkát. Az orthofotó a hagyományos és a szűrőpróba eljárás alapján alapuló leltározáshoz egyaránt alkalmas. A fotóra a koordináta rendszer alapján a felvételi hálózatot bejelölik és ilyen helyzetben már nem olyan nehéz a pontokat a területen felkeresni.

Az erdőrendezés nemcsak leltározásból áll, hanem mindenekelőtt a tervezés és ellenőrzés eszköze kell, hogy legyen. Az erdőgazdasági terv nemcsak a saját lelkiismeret megnyugtatására szolgál a hivatallal szemben, hanem sokkal inkább egy üzemgazdasági operátort jelent. A térkép nem fali ékszer, hanem munkaeszköz, több mint egy tájékoztató segítség. A rétegvonalak és a korosztályok bejelölésével a fotografiai ábrázolásból kívülről megnő a térképek szokásos információtartalmát. Így bejelölhetők a tervezett vágás-beosztások és az elvégzett használatok sok mérés nélkül és ezáltal lehetővé válik az azonnali területbeosztás. Ugyanez áll az út- és szállítás-tervezésre is.

Az erdőrendezés ellenőrzési feladataihoz is különösen jól használhatóak az orthofotók. Új repülés által a legrövidebb idő alatt összehasonlítható a tervezett és a végrehajtott erdőgazdasági tevékenység. Mindezeken kívül az orthofotót számos más te-

ületen is hasznosítani lehet. A vadgazdasági tervezés, a regionális tájalakítás, az üdülőkörzetek kijelölése többek között ide is kapcsolódik. A jövő ezen a területen sok újat hoz. Az erdészeti térképezést szolgáló repülések speciális feladatokat jelentenek, amelyek közül néhány még megoldásra vár.

A tervezés számára a faterméstani adatok rendelkezésre állnak. Ezek azonban nem elégségesek egy átfogó koncepció kialakítására. Ebből következik a kérdés: „Az erdőrendezés részei legyenek-e az üzemgazdasági tényezők?”. Egyértelműen igennel kell erre válaszolni. Három részre kell a témát osztani: technikai, költség és érték tényezők. Mindezekhez alapul szolgálnak:

1. A fák jellemzői: magasság, átmérő, növedék, kéregvastagság, fafaj, törzsmínőség, károk.
2. Területi adatok, amelyeket a terepen kell meghatározni: tengerszint feletti magasság, kitettség, gyéritési erély és sürgősség, gépesítés számára végzett osztályozás, talajjavítás, kor, korosztály stb.
3. Területi adatok, amelyet a hivatalban kell meghatározni, mint a szállítási távolságok és osztályok.

Szükség szerint meg kell határozni: a rendelkezésre álló időszakos és állandó munkaerőt, annak kor szerinti megoszlását, a feltártsági fokot, az útépitést és karbantartást.

Az elmondottak felvetik a kérdést, hogy az erdőrendező egy teljes tervet készít-e vagy a gazdaságvezetés számára információ sorozatot adjon a soron levő döntésekhez. Nagyobb üzemek számára a legsürgősebb a teljes tervek készítése. Vég-eredményben az erdőrendezésnek az eddigieknél szélesebbkörű üzemgazdasági ismeretanyagot kell a területről összegyűjtenie, amelynek hasznosítása az üzemi eredményt növeli. Ezt segíti elő az erdészeti fotogrammetria új eredményeinek szélesebbkörű alkalmazása.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a magyar erdőrendezésben a légifelvételek hasznosítása gyors ütemben és egyre szélesebb körben valósul meg. Üzemterveink tartalma bővül, az adatok megbízhatósági színvonala emelkedik. Vizsgálunk kell a fejlesztés során mindazokat az információkat, amelyekkel erdőgazdálkodásunkat erdőrendezésünk egyre hatékonyabban szolgálhatja.

Az átfogó tervek összeállítása lehet a cél, amelyek a jelenlegi üzemtervek továbbfejlesztésének eredményeként segítik az erdőgazdálkodás fejlesztését és eredményességének fokozását.

(Ref. dr. Solymos R.)

Szaktmérnök képzés

indul az Erdészeti és Faipari Egyetemen, az 1977. évben, kétéves tanulmányi idővel, levelező tagozaton, a következő szakokon:

Erdőmérnöki Karon

- Környezetvédő és tájrendező.
Pályázat feltételei: okl. mérnöki képesítés, valamint legalább 2 éves szakmai gyakorlat.
- Fahasználati és faanyagmozgatási.
Pályázat feltételei: okl. erdőmérnöki képesítés, valamint legalább 2 éves szakmai gyakorlat.

Faipari Mérnöki Karon

- Faipari anyagmozgatási és munkaszervezési.
Pályázat feltételei: okl. faipari mérnöki, erdőmérnöki, agrár-gépészmérnöki, vagy egyéb mérnöki képesítés és 2 éves faipari üzemi gyakorlat. A nem faipari technológiákból és gépészeti ismeretekből felvételi vizsgát tesznek.